

BEYOĞLU SENİN

KATILIMINLA BEYOĞLU

HATIRLAYAN BEYOĞLU İÇİN
MÜZELERİ YENİDEN DÜŞÜNMEK
PANEL RAPORU

11 KASIM 2021

“HATIRLAYAN BEYOĞLU İÇİN MÜZELERİ YENİDEN DÜŞÜNMEK” KONULU PANEL

GİRİŞ

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Şehir Planlama Müdürlüğü tarafından 2020 Eylül ayından itibaren katılımcı bir şekilde yürütülen Beyoğlu ilçesi Strateji Planı çalışmaları ve “Beyoğlu Senin” etkinlikleri kapsamında Beyoğlu'nun temel meselelerini gündeme taşımak ve konunun uzmanlarıyla tartışılmasını sağlamak amacıyla paneller ve söyleşiler düzenlenmektedir.

İstanbul Kent Konseyi işbirliği ile gerçekleştirilen tematik panel ve söyleşilerin ikincisi olan “Hatırlayan Beyoğlu İçin Müzeleri Yeniden Düşünmek” konulu panel 11 Kasım Perşembe günü çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

Panel; İstanbul Planlama Ajansı Vizyon 2050 Ofisi Araştırmacısı Yiğit Ozar'ın sürece dair genel başlıkları içeren açılış konuşması ile başlamıştır. Yiğit Ozar konuşmasında; Beyoğlu Strateji Planının tanımı ve kapsamına değinmiş, Beyoğlu'nun 6 temasının içeriğini aktarmıştır. İstanbul Planlama Ajansı Vizyon 2050 Ofisi çalışmalarının kapsamından bahsederek bu iki stratejik plan çalışmasının birbiri ile ilişkisinden söz etmiştir.

Açılış konuşmasının ardından Yiğit Ozar moderatörlüğünde gerçekleştirilen panel kapsamında; Beyoğlu'nun müzelerinin durumu, Beyoğlu ve hafızası ile ilişkisi, çağdaş müzecilik yaklaşımları tartışılmıştır. Panelde Müzecilik Meslek Kuruluşu Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Zeynep Toy Büke, Pera Müzesi Süreli Sergiler Yöneticisi Begüm Akkoyunlu Ersöz, Ercümen Kalmık Müzesi Küratörü Hüseyin Yılmaz ve Burhan Doğançay Müze Sorumlusu Maide Kasapoğlu konuşmacı olarak katılmıştır. Panel sonunda İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürü Ali Şafak Özdemir tarafından konuşmacılardan gelen sorular yanıtlanmış, Yiğit Ozar tarafından değerlendirme ve kapanış konuşması gerçekleştirilerek panel sonlandırılmıştır.

PANEL ÇIKTILARI

Zeynep Toy Büke (Müzecilik Meslek Kuruluşu Derneği Yönetim Kurulu Başkanı):

Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) hakkında bilgi vererek güncel müzecilik kavramlarından söz etmiştir. 1946-2007 yılları arasındaki ICOM'un müzecilik tanımındaki değişimlere değinmiş, 1946 yılındaki tarih, arkeoloji ve eser odaklı tanıma 1951 yılında koruma kavramının eklendiğinden, 1961

yılında koleksiyon, eğitim ve sergileme kavramlarının, 1974 yılında ise koruma, sergileme ve kar amacı gütmeyen kurum kavramlarının ön plana çıktığından bahsetmiştir. 2007 yılında ise kamuya açık olma, somut ve somut olmayan tanımlarının vurguladığını ifade etmiştir. 2019 yılındaki ICOM genel kurulunda yapılan görüşmeler sonucunda değişen dünya ve müzecilik anlayışı doğrultusunda yeni bir müze ve müzecilik tanımına ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. ICOM'un uluslararası alanda bütün müzecileri bir arada tutan bir yapı olduğuna değinmiştir.

Müzecilik için yeni kavramların ortaya çıktığını ve bu kavramların 2022 yılında onaylanacağını ifade etmiştir. Bu kavramlar; kapsayıcılık, erişilebilirlik, yenilikçi, interaktif, sürdürülebilir olma, katılımçılık, interaktif olma, toplumsal hafıza ve şeffaflıktır.

Beyoğlu'nda Bakanlıklar, Vakıflar ve özel müzelerin yetkisinde olmak üzere 20'ye yakın müzenin yer aldığını ve dolayısıyla Beyoğlu'nun kültürel anlamda aktif olduğunu belirtmiştir. Beyoğlu'nun yeni müzecilik kavramları altında kendisini nasıl var edebildiğine, müze ve insan arasında nasıl bir bağ kurulabileceğine değinmiştir.

Yerel yönetimlerle nasıl bir ortaklık kurulabileceğinden ve yerel yönetimlerin, uluslararası alanda fon sağlamak istediğinde ne kadar söz sahibi olduğundan söz etmiştir.

Beyoğlu'nun 20'den fazla müzesine bakıldığında en az 10 tanesinin aktif olmadığını ve tanıtımının yapılmadığını, görünür olmadığını dile getirmiştir.

Begüm Akkoyunlu Ersöz (Pera Müzesi Süreli Sergiler Yöneticisi):

Pera Müzesi'nin 2005 yılında açıldığını belirterek Beyoğlu'nun canlılığını yansıtan bir sima olduğundan ve şehrin kültürünün kimliği ile bütünleşik bir yapıda olduğundan bahsetmiştir. Pera Müzesi'nin bir vakıf müzesi olduğu ve köklü bir geçmişe sahip olduğunu ifade etmiş, konum ve ulaşım açısından avantajlarına değinmiştir. Pera Müzesi'nin İstanbul Araştırmaları Enstitüsü ile kardeş kurum olduğu ve ikisinin bir bütün olarak düşünülmesi gerektiği vurgulanmıştır.

2004 ve 2005 yılları arasında Pera Müzesi'nin daha aktif olduğu, müzecilik alanında tanıtım, iletişim ve sürdürülebilirlik konularının tartışıldığını ve sorgulandığını ifade etmiştir. Pandemi sürecinin etkilerinden ve müzecilik anlamında öğrettiklerinden bahsedilmiştir.

Ziyaretçileriyle nasıl buluştuklarından ve 16 yıllık geçmiş deneyimlerinden bahsetmiştir. Bir vakıf müzesi olan Pera Müzesindeki koleksiyonlardan, kurum ve ailelerin koleksiyonlarının kamusallaşarak halka emanet edildiğini belirtmiştir. Pera Müzesinin koleksiyonlarının İstanbul Arkeoloji Müzeleri envanterine kayıtlı olduğunu ve tamamının kamusallaştığını belirtilmiştir.

Toplumsal hafızanın en baş tema verilerinden birini oluşturduğunu belirterek özellikle "Kaplumbağa Terbiyecisi" tablosunu pek çok ziyaretçinin hala görmeye geldiğini ifade etmiştir. Müzeciliğin

hedeflerine değinmiştir. Özellikle özel eğitime ihtiyacı olan gruplarla işbirliği yaparak farklı gruplara ulaşmaya çalıştıklarını dile getirmiştir.

15-16 yıl öncesini özel müzeciliğin ilerlediği yıllar olarak ifade etmiş, müzelere ne kadar çok ziyaretçi gelirse o kadar çok gelişebileceğini vurgulamıştır. Farklı alanlara seslenmeye çalıştıklarını belirterek genç sanatırlarla buluşulan sergilerin genç ve yetişmekte olan sanatçılara görünürlük sağlamakta olduğundan söz etmiştir.

Hüseyin Yılmaz (Ercüment Kalmık Müzesi Kúratörü):

Ercüment Kalmık'ın biyografisine yer vererek Ercüment Kalmık Müzesi'nin tarihinden söz etmiştir. Müzenin 1991 yılında kurulan Ayşe ve Ercüment Kalmık Vakfı'nın bir kuruluğu olduğunu belirtmiştir. Vakfın, binayı ve araziyi satın aldığını ve Mimar Ayşe Orbay tarafından restorasyonunun yapılarak müzenin 1997 yılında hizmete açıldığını dile getirmiştir. Yazar Zeynep Rona müdürlüğünde açılan müzenin 1997-1998 yıllarında oldukça etkin olduğunu anlatmıştır. Bu süreçte sanatçı söyleşileri, konferansları ve sergilerin düzenlendiğinden bahsetmiştir.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi öğrencilerine Müze tarafından burs verildiğini, öğrenciler ile düzenli olarak ödüllü resim yarışmalarının yapıldığını, müzede resim kurslarının olduğunu ve çeşitli atölyelerin yapıldığını ifade etmiştir. Ekonomik krizle beraber artık etkinliklerini sürdüremediklerini dile getirmiştir. Müzenin güncel programının Ercüment Kalmık arşivinin dijitalleştirilmesi ve çevrimiçi erişime açılmasına odaklandığını ancak, ekonomik gelirinin ve fon aldıkları bir kurumun olmadığından bahsederek fon alma durumuna açık olduklarını dile getirmiştir.

Müzede, etkinliklerin olmaması dolayısıyla atıl durumda kalması sebebiyle son yıllarda ziyaretçinin olmadığını bildirmiştir. Ekonomik sebeplerden dolayı müzenin bahçesindeki ek yapının müzeye ekonomik katkı sağlaması amacıyla kiraya verildiğini bildirmiştir. Bu nedenle güncel müzecilik arayışları kapsamında girişimlerde bulunmakta zorlandıklarını, bu amaçla katkılara açık olduklarını ifade etmiştir.

Maide Kasapoğlu (Burhan Doğançay Müze Sorumlusu):

Burhan Doğançay'ın biyografisini anlatarak konuşmasına başlamıştır. 2004 yılının Ekim ayında müzenin açıldığını belirterek müzenin koleksiyonlarının toplanması için New York atölyesinden eserler getirildiğini ifade etmiştir. 2018-2019 yıllarında müzenin sessizliğe bürünmesinden dolayı iç mekânını değiştirdiklerini ve müzenin sosyal medyada tanıtımının yapılmaya başlandığını ifade etmiştir. Sonrasında pandemi sürecinin başlamasıyla olumsuz yönde etkilendiklerini ve müzeyi kapatmak zorunda kaldıklarını, çevrimiçi sergiler gerçekleştiremediklerini dile getirmiştir. Ancak, sanat tarihçisi Francesco Cisternino'nun önerisiyle Burhan Doğançay'ın kozmopolik kariyeri bağlamında "Sınırların

Ötesinde” çevrimiçi etkinliklerini düzenlediklerini aktarmıştır. Dört haftalık bu çalışmada Burhan Doğançay’ın fikirlerini geliştirdiği bağlamları yaşadığı şehirler, mekânlar; tanıştığı ve çalıştığı insanlara odaklanarak biçimlendirdiklerini dile getirdi.

Burhan Doğançay’ın müzeyi açarken önemli amaçlarından birinin yeni nesil sanatçılar yetiştirmek olduğu, bu doğrultuda 17 yıldır süregelen Doğançay Resim Yarışması’nın önemini ve etkisini vurgulamıştır. Yarışmanın İBB sponsorluğunda düzenlendiğini ancak bu sponsorluğun 2020 yılında sonlandığını, dönemin Kültür Daire Başkanı ile görüştiklerini fakat yarışma için bir bütçe ayıramayacaklarını bildirdiklerini aktarmıştır. Dolayısıyla yarışmaları tek başlarına organize ve finanse ettiklerini ve kendilerini öğrencilere duyuramadıklarını, yarışmanın etkisinin azaldığını dile getirmiştir.

Pandeminin etkisi azalmaya başladığı dönemlerde Doğançay Müzesi olarak Kırmızı Kapı / Spadaro Evi inisiyatifli işbirliği ile etkinlik düzenlemeye başladıklarını dile getirmiştir. Profesyonel ve öğrenciler arasında diyalogun sağlanması için bir ortam yaratmak istediklerini ve aradaki sınırları kaldırmak için de “Sınırlar Kalkıyor” isimli etkinlik düzenlediklerini belirtmiştir. Etkinliklerle pandeminin etkilerini azaltmaya çalıştıklarını dile getirmiştir.

Beyoğlu sokaklarında müzenin fiziki olarak görünürlüğü olmadığını sadece müzeyi işaret eden küçük bir tabelanın olduğunu ve onun da çok yetersiz olduğunu dile getirmiştir. Beyoğlu’nun kültür ve sanat alanında önemli bir yere sahip olduğunu belirterek Beyoğlu müzelerinin gösterildiği ortak bir haritanın her müzede yer almasının, ziyaretçilerin müzeler arası geçişlerini kolaylaştıracağını önermiştir.

Beyoğlu’nda çevre kirliliği ve Balo Sokak gibi şöhretli sokakların bakımsızlığı problemlerinin olduğunu özellikle önemli sanat mekânlarının bu sokakta olmasından dolayı özen gösterilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Beyoğlu’nun tarihi öneminden ve kültür ayağının müzeleri oluşturduğundan bahsederek, Beyoğlu Kültür Yolu Festivali ile kültür ve sanatın korunup ilerletilebilmesini umduğunu ifade etmiştir.

DEĞERLENDİRME VE KAPANIŞ

Ali Şafak Özdemir (İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürü):

Beyoğlu’nun toplumsal hafıza yönünü oldukça önemsediklerini, son 20 yılda değişen çehrenin eskisi gibi imaj kazanmasını kıymetli bulduklarını belirterek bu çerçevede bazı uygulamaların yapıldığını dile getirmiştir. Beyoğlu’nda simgeleşmiş bazı binaların restorasyonları ve basit onarımları ile ilgili hamlelerinin olduğunu belirterek Markiz Pastanesi’nin cephe temizliğinin ardından Botter Apartmanı’nın temizlik ve konservasyonunun yapıldığını bildirmiştir. Metro Han Binası’nda yapılan

Çalışmalardan, Muammer Karaca Tiyatrosu için planlanan çalışmalardan, Sen Piyer Hanı ve Taksim Cumhuriyet Anıtı'na yapılan küçük müdahalelerden ve Taksim Maksemi'nde planlanan cephe temizliği çalışmalarından bahsetmiştir. Santa Maria Kilisesi, Hamidiye eşmesi, Bereketzade eşmesi ve Kamondo Merdivenlerinde küçük dokunuşların yapılacağını dile getirerek konservasyon ve restorasyon çalışmalarıyla kültürel hafızanın canlandırıldığını ifade etmiştir.

Zeynep Toy Bke (Müzecilik Meslek Kuruluşu Derneği Yönetim Kurulu Başkanı):

Yerel yönetimlerin müzecilik alanına katkısının önemli olduğunu vurgulayarak İBB'nin Beyoğlu'nda kurulması planlanan müzeleri olup olmadığını sormuştur.

Ali şafak zdemir (İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürü):

zerinde çalıştıkları müze projelerinden söz etmiştir. Beyoğlu ve etrafında önemli projelerin olduğunu belirterek, İstanbul Surları Müzesi, Rumeli Hisarı Müzesi, Anadolu Hisarı Müzesi, Baukoleon Sarayı, Yerebatan Sarnıcı, Yoros Kalesi, Theodosius Limanı, Yarımburgaz Müzesi, Eyüp Sultan Mezarlığı Açık Hava Müzesi, Onuncu İstanbul Kent Müzesi, Feshane ve Tasavvuf Müzesi, Feshane Edebiyat Müzesi, İstanbul Savaş Müzesi, Müze Gazhane'nin ve içerisinde Karikatür müzesi açıldı; İstanbul Hafıza Müzesi), Haliç Tersane Müze Kompleksi (Sanat, Fotoğraf ve Müzik planlandığını; Saraçhane Polyeuktos Ziyaretçi Mzesii, Anemas Müzesi, Cendere Sanat Müzesi, Dolmabahçe Dijital Sanatlar Müzesi, Cerrahpaşa Tıp Müzesi, Terkos Doğa Tarihi Müzesi, Tasarım Müzesi, Basın Müzesi ve ubuklu Sanat Müzesi gibi İstanbul genelinde 25 başlıkta çalışmalarının olduğunu ifade etmiştir.

Zeynep Toy Bke (Müzecilik Meslek Kuruluşu Derneği Yönetim Kurulu Başkanı):

Beyoğlu'ndaki köklü müzelerin 2000'li yıllarda kurulmuş olduğunu belirterek 10 yıldır Beyoğlu'nda farklı turizm acentelerinin çalışmalarının olduğunu bu bağlamda Beyoğlu'ndaki yoğun bir turizm faaliyeti olduğundan bahsetti. Bu bağlamda turist akınının müzelere etkisini sormuştur. Köklü müzeleri çok fazla turistin ziyaret etmediğini, turistlerin İllüzyon Müzesi ve Madame Tussauds İstanbul gibi yerlere daha çok ilgi gösterdiğini belirterek ekonominin gözbebeği olan Beyoğlu'nda son 10 yılda çok fazla turist akını gözlemediklerini ifade etmiştir.

Hüseyin Yılmaz (Ercümend Kalmık Müzesi Küratörü):

Müze olarak çok etkinlikleri ve insanlarla çok etkileşim olmadığı ama gözlemlerini aktarılacağından bahsetti. Ülkedeki politikalarla ilgili olarak Beyoğlu'nun ciddi anlamda kültürel g verdiğini, sanatların, kültür insanlarının gittiğini, sanat atölyelerinin ve kitabevlerinin kapandığını ya da Beyoğlu'nda taşındığını dile getirmiştir. Bu gcn Ege'ye ve Beşiktaş'a ve Kadıköy'e doğru olduğunu

ve Beyoğlu'nun boşaldığını ifade etmiştir. Beyoğlu'nda daha çok turizm odaklı restoranlar ve nargile kafelerin olduğunu, tüketime dayalı müzevari mekanların baskın olduğunu belirterek gerek müzelerin gerekse belediyelerin sanatçılara sanatlarını üretebilecekleri, kirasını karşılayabilecekleri mekânlar sağlanması gerektiğini dile getirmiştir. Sanatçılara lojistik ve mekânsal destek sağlandığı takdirde Beyoğlu'nun kültürel dokusunu yaşatabileceğine dikkat çekmiştir.

Yiğit Ozar (İstanbul Planlama Ajansı Vizyon 2050 Ofisi / Araştırmacı):

Beyoğlu Strateji Planı kapsamında kültür sanat alanının özneleriyle yapılan toplantılarda ortak ve özerk üretim mekânlarına ilişkin çok fazla talebin alındığını ifade etmiştir. Bununla birlikte İstanbul Müzeleri için daha çok tartışma platformlarına ihtiyaç duyulduğunu belirterek yerel veya merkezi yönetimlerin yetki sınırlarının ötesinde dayanışma ve iletişim ağlarına ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir.